

leria, novellesc, novellescament, novelleta, novel·lista, novel·lística, novel·lada, novel·lament, novel·lar, novel·lari, novel·leta, novel·lejar, novel·letat, novel·lot, novenc, novetat, desnovar, ennovar, ennovellar, enrenovament, renovar, renovable, renovació, renovador, renovament, renou, fer renou, anar en r., fer anar en r., enrenou, escampar a l'enrenou, renouer, renouer (m.), renouejar, renovellar, renovellable, renovellada, renovellador, renovellament, renovellaire, renovellança, novici, novicial, noviciat, innovar, innovació, de nou, noviluni, neo-, neocaticisme, neoclàssic, neoclassicisme, neòfit, neolític, neologisme, neològic, neologista, neomènia, neoplàsia, neoplasma, i altres amb neo-.

Nouassar, V. nou (fruit) Nou-centè, noucentisme, noucentista, nou-cents, V. nou '9' Nouella, V. nou del coll (NOU, fruit) Nouer, V. noure Nouer, nouera, noueta, V. nou (fruit)

NOÛMEN, pres del gr. *νοούμενον*, participi passiu de *νοεῖν* 'adonar-se (d'alguna cosa)', 'comprendre-la', derivat de *νοῦς* 'menr'. □ 1.ª doc.: Lab. 1888 (escrit *noúmeno*, amb accentuació errònia).

DERIV.: *Noümendal*.

NOURE, 'fer mal (a algú o a alguna cosa)', del llatí *nōcĕre* id. □ 1.ª doc.: S. XIII (Llull; *VidesR* etc.).

Mot usual a l'Edat Mitjana i ben documentat en els diccionaris catalans (*AlcM*, *DAG*, *Alart*, *InvLC*). S'emprava com a intransitiu en construcció de datiu: «e vête'n en tal loc que no pusques *noure* a negun hom» (*VidesR*, P83v2); «mentre amdos fossen amics null hom no li podia *noure*» (doc. de 1300, *BABL* III, 201); «al cavayl leuger quant corre no li *nou* si hom li dóna alcuna speronada» (BMetge).² Una variant *nolre*, resultat d'ultracorrecció de *u* en *l*, fou bastant freqüent: *VidesR*, P176v1; 75v2; 83v2 (ms. B); en la versió catalana de Marco Polo (ed. *NCL*, p. 48), i en text del 1486 (*DAG*). Una altra variant *nore* fou usada, segons *DAG*, en el S. xv, i de fet n'hi ha un exemple en el citat llibre de Marco Polo (p. 67.6); un exemple de *nouer* en doc. de 1327, potser una errada de lectura. Feia ind. pres. 3.ª pers. pl. com a *noen* (Eiximenis, *Regiment*, *NCL*, 73.34), subj. pres. amb -g-: *noga* (en Llull, citat per *Alart*, *InvLC*; *nogue* en StVicentF, *Sermons* II, 90.29), *noguen* (ACanals, *Prov.*, *NCL* XLIX, 109.1), però amb -j- *nojam* (citat per *Alart*, *InvLC*, de Desclot); notem a més: *noguessen* (ACanals, *Prov.*, 90.24); part. passat *nogut* (StVicentF, *Quar.*, 321, 145) amb una variant *nougut* (citat per *AlcM* del cançoner de Masdovelles).

En el S. xvi *noure* devia ser poc usat: Busa-Nebr. (1507) l'inclou, però no pas *DTō*. (1660) ni Lacav. (1696), i Belv. (1805) i Lab. (1840) el consideren antiquat. La llengua literària l'ha restituit com a verb transitiu (així en *DFa.*), però de fet ha continuat com a mera disponibilitat teòrica. En el País Valencià sembla haver persistit més temps. En el *Llibret de Falla* (Carrer Barques), 1952, p. 14, apareix aquest refrany: ⁶⁰

«Molt parlar *nou*, molt gastar cou».³ A més, la locució *no poder noure algú o en algú* 'no poder influir en algú a acostumar-se a fer una cosa o fer-lo canviar d'un costum', ha estat comuna en algunes zones: R. Chabàs en la seva edició del *Spill*, p. 290, indica que s'usava a les Muntanyes de la Marina d'Alacant,⁴ i MGadea, d'Alcoi, la va emprar en la seva obra folklòrica: «Y com li sosuía tan a sobint y *no podien noure en ell*, liu dien (=li ho deien) al revés figant-se d'ell, a vore si aixina feha cas» (*Terra del Xè* I, 316). El mateix autor en el seu diccionari (1891) dóna l'equivalent castellà de *noure* com a «alcanzar, recabar, conseguir una cosa; corregirse, enmendarse, mudar», tenint a la vista evidentment l'esmentada locució que ell coneixia. Tal ¹⁵ acceptió sembla haver resultat d'una confusió entre *noure* i *moure*, havent-se associat aquest darrer verb en el seu sentit de 'moure algú a fer una cosa' amb *noure* que per la seva part sembla haver anat de 'ser nociu' > 'afectar' > 'influir en'. De fet, alguns testis ²⁰ monis donen suport a aquesta interpretació.⁵

DERIV.: *Noable* ant. 'nociu' [Llull, *Contempl.*, 39, 5; *Doctr. Pueril*, cap. 91, 9, ms. O (ed. *NCL*, p. 219, n. 21); *VidesR*: «per so que la *noable* luxúria temprem en les nostres corses» (P189r1)]; més tard fou substituït per *noible* (amb sufix més regular), molt comú des del S. xiv: 1380 (*BABL* x, 126); ACanals, *Arra de ànima*, 160; StVicentF, *Quar.*, 183.26; Oliver, *Excit.*, *NCL*, 105.21 etc.; a la segona meitat del S. xv, Sor Villena prefereix la forma culta *nocible* (*Vita Chr.*, cap. 148, II, 239). *Noent* ant. 'nocent' [Llull; *Facet*, 216; usat també en text del S. xv segons *DAG*.]; la variant *nosent* en el compost *no-nosent* (com a equivalent de *innocent*, infra) en *VidesR* (fi S. XIII): «que sia escampada la sanc dels efants *no-nozens*» (P29r1; també en P28v2); cf. oc. ant. *nozen*; la forma culta *nocent* en un doc. de 1391 (*CoDoACA* v, 198). *Noedor* ant. 'nociu' [1472, JEsteve; text del S. xvi, *AlcM*]. *Noïment* ant. 'dany' [Llull; 1344 *Ordinacions* de Pere III; 1492 Cauliach].

CULTISMES: *Nociu* [Llull, *Arbre de Sc.* I, 199; 1344 *Ordin.* de Pere III: «per guardar de menjars incompetent e *nocius*» (*CoDoACA* v, 77; altres exemples en pp. 19 i 76); Eiximenis, *Terç*, *NCL* B, II, 37.8; «--- coses *nocives* ---» en *Tirant*, *DAG*; *DTō*.; Lacav. 1696], pres del ll. *nocivus*; cf. *innociu* [Lab. 1888]; *nocivament* [Lab. 1840]. *Innocent* 'exempt de culpa', 'mancat de malícia' [Llull, *Contempl.*, 366, 30; «--- les creatures *innocentes* ---» (Muntaner, *Crònica*, cap. 54, Col. Pop. Barc. I, 114.29); variant *ignocent*: «--- e qui maliciosament procura mort honorable, infàmia a l'*ignocent*» (Eiximenis, *L'Àngels*, *DAG*.); «fer obrir les portes de la vostra gloriosa habitació a mi, *ignocenta* de tal delit» (*Tirant*, *DAG*.; però cf. «e la *ignocent* donzella consentí a la pietat del pare» en *Tirant*, princ., cap. 229, ed. Riquer, p. 670); a més trobem *ignocent* en *Lleg. R. Sev.* (S. XIII), v. 1113; *ignoscent* en StVicentF, *Quar.*, 173.91, i 1472, JEsteve], pres del llatí *innocens*, -tis 'el que no perjudica'; veg. també *no-nosent* 'innocent' (supra); *innocència* [*CostTort.*, ed. Oliver, p. 80; Genebreda, *Consolació*, p. 43; ign-